

สวยเรตเชิดโส : มองเธอมองเขา “ร้าย”หรือ “ดี”ผ่านบริบทสังคมบริโภคนิยม

Suai Roet Choet Sot : a View of the Characters through the Consumption Society

รุษณี ศรีสมาน

Runchanee Srisaman

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Faculty of Humanities and Social sciences, Mahasarakham University

Corresponding author, E-mail : runchanee@hotmail.com

สาระสังเขป

บทความนี้มุ่งศึกษาแง่มุมของตัวละครในนวนิยายแนวพาฝันในลักษณะที่เป็นการแบ่งบทบาทเป็นตัวละครฝ่ายดีและตัวละครฝ่ายร้าย เส้นแบ่งความร้ายหรือดีของตัวละครในนวนิยายจะต้องประกอบไปด้วยเหตุผลสร้างความสมจริงให้แก่ตัวละครให้มีมิติน่าสนใจ ตัวละครมีพัฒนาการและเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ การใช้กรอบความคิดบริบททางสังคมบริโภคนิยมและแนวคิดแบบปิตาธิปไตยของสังคมไทยเข้ามาเป็นแว่นในการมองความซับซ้อนของตัวละครทำให้เห็นถึงการการย้อยแอ่งตัวตนที่แท้จริงกับความเป็นหญิงที่สังคมพึงประสงค์ ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกนวนิยายพาฝันเรื่องที่ได้รับคามนิยมคือ เรื่องสวยเรตเชิดโสของ โสภี พรพรรณมา เป็นกรณีศึกษาตัวละครสำคัญในเรื่องทั้งหมด 4 ตัวคือขวัญอุมา พิมพมณี ธนพ และ วรวิทย์ ผลการศึกษาพบว่าแม้ว่านวนิยายแนวพาฝันที่โดยทั่วไปมักเห็นว่ามิติของตัวละครจะเป็นแบบภาพเหมารวม แต่เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าตัวละครมีการดำรงตนของตัวละครอันเป็นลักษณะเฉพาะของนวนิยายแนวพาฝันและมีการแปรเปลี่ยนไปด้วยเงื่อนไขของการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม อีกทั้งยังมีส่วนที่มีความย้อนแย้งของพฤติกรรมของตัวละครกับตัวตนของตัวละครที่ผู้แต่งสร้างขึ้นอีกด้วย ตัวละครร้ายหรือดีนั้นอาจต้องมีเงื่อนไขหรือเหตุผลที่ซับซ้อน

คำสำคัญ : นวนิยายพาฝัน ; ตัวละคร ; บริโภคนิยม

SUMMARY

This article aims to study the different aspects of the characters in the romance novel by differentiating their behavior. The frontier between the goodness and the badness of the characters depended on the interesting realism creation. The characters were developed and had an emotional change. The consumption society and the paternalism in Thai society were used as a framework for considering the complexity of the characters between the their own identity and the femininity expected by the society. Suai Loet Choet Sot written by Sopee Pannarai was chosen as the data of this study. The principal characters consisted of Khwanuma, Phimmanee, Thanaphop and Worawit. The result revealed that even though the characters in romance novel were often generalized; they had their own characteristics particular to this novel genre, which vary from the social change. The contradictory of the behaviour and the own identity was also found. The character would be “good” or “bad” according to the complex conditions.

Keywords : Romance Novel ; Character ; Consumerism

บทนำ

ปรากฏการณ์ของวัฒนธรรมกระแสนิยมอาจเป็นโฉมหน้าหนึ่งของการเข้ามาของภาวะสมัยใหม่ เป็นผลลัพธ์ของการบริโภค ทุนนิยม อุตสาหกรรม [1] นวนิยายแนวรักพาฝันอยู่ในวัฒนธรรมกระแสนิยมด้วยเช่นเดียวกัน เนื่องจากเป็นสิ่งที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในวงกว้าง ผู้อ่านนวนิยายแนวรักพาฝันมีทุกเพศทุกวัย ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อมีสื่อโทรทัศน์มาขยายโอกาสในการนำเสนอนวนิยายพาฝันเหล่านี้ได้ถูกนำไปแปรรูปผลิตเป็นละครโทรทัศน์ให้ผู้ชมได้มีโอกาสชมได้ทุกครัวเรือน ไม่ใช่แค่จำกัดไว้เพียงแค่การอ่านเพียงอย่างเดียว และเหตุผลสำคัญที่ทำให้นวนิยายแนวรักพาฝันเป็นที่นิยมก็เพราะผู้เสพต้องการความสนุกสนานเพลิดเพลิน เรื่องเข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน และเพื่อเป็นการผ่อนคลายจากความตึงเครียดในชีวิตประจำวัน หรือเพื่อฆ่าเวลา นอกจากนี้ก็ยังช่วยเติมเต็มความปรารถนาในจินตนาการ โดยสมมติตัวเองว่าเป็นตัวละครพระเอกนางเอกในนิยาย [2] เนื้อหาของนวนิยายรักพาฝันทำให้ผู้อ่านหลีกเลี่ยงจากความโลภแห่งความเป็นจริง เรื่องราวเป็นแบบจำลองชีวิตของบุคคลในจินตนาการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของโลกเสมือนจริง จนบางครั้งทำให้ผู้อ่านเคลิบเคลิ้มหลงใหลไปคิดว่าเป็นโลกแห่งความจริง

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้นวนิยายเรื่องสวดยเรดิเชดโซดเป็นตัวอย่งที่น่าสนใจในการมองปรากฏการณ์ของสังคมปัจจุบันที่ตัวละครอยู่ในวังวนของการบริโภค ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ตัวละครมีความซับซ้อน ความร้ายหรือดีขึ้นอยู่กับอำนาจของการบริโภคเป็นสำคัญ เช่น ตัวละครนางเอกจากที่เป็นน่าจะแสนดีกลายเป็นนางร้ายแทน ส่วนนางร้ายที่น่าจะชั่วฉฉฉฉกลับกลายเป็นไรรบหาพาเป็นต้น ความพว่แว่แว่ของการให้คำนิยามตัวละครร้ายหรือดีอาจต้องมองจากเงื่อนไขและสถานการณ์เข้ามาเป็นตัวกำกับ

สังคมบริโภค : กรอบแนวคิดและปรากฏการณ์ในนวนิยายแนวพาฝัน

สังคมปัจจุบันการรูปแบบการใช้ชีวิตในเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วปัจจัยหนึ่งคือรูปแบบการบริโภคที่แปรเปลี่ยนไปเป็นสังคมแห่งการบริโภค แนวความคิดของนักวิชาการJean Baudrillard หรือ Pierre Bourdieu ได้อธิบาย

ปรากฏการณ์ของสังคมบริโภคไว้สอดคล้องกันว่าในสังคมบริโภคแบบหลังสมัยใหม่วัตถุแห่งการบริโภคถูกแปรจากมูลค่าเชิงประโยชน์ใช้สอย (Use value) มาเป็นมูลค่าเชิงสัญญา (Sign value) ระบบการผลิตทำหน้าที่แปรค่าเชิงสัญญาให้มีมูลค่าในการแลกเปลี่ยนทางเศรษฐกิจ (Economic exchange value) การซื้อขายครอบครองวัตถุกลายเป็นการแลกเปลี่ยนเชิงสัญญา (Symbolic exchange) การครอบครองวัตถุไม่ใช่เพื่อประโยชน์ใช้สอยแต่เพื่อให้สินค้านั้นทำหน้าที่สร้างอัตลักษณ์ (Identity) หรือตำแหน่งแห่งที่ทางสังคม (Social standing) [3] ดังนั้นสัญญาของวัตถุไม่ได้ทำให้ปัจเจกบุคคลเป็นอิสระจากสังคม แต่กลับผูกพันกับกลุ่มในสังคมอย่างแยกกันไม่ออก ด้วยเพราะวัตถุถูกจัดระดับทางสังคม วัตถุจึงเป็นรหัสวัฒนธรรมที่บ่งบอกสถานภาพของบุคคลในสังคม

ยิ่งไปกว่านั้นยังอาจกล่าวได้ว่าระบบการผลิตกระตุ้นการบริโภคจนได้แทรกซึมเข้าไปอยู่ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล และทำให้วิถีชีวิตของบุคคลดำเนินไปตามกระแสแห่งวัตถุนิยมต่าง ๆ กันเป็นรสนิยมที่คล้ายคลึงกันของบุคคล (homologous tastes) ที่อยู่ในสังคมขณะนั้น หรือที่บูเดียร์เรียกว่า ฮาบิตุส/ฮาบิทัส (Habitus) หมายถึงแนวโน้มของลักษณะนิสัยที่เกิดขึ้นของกลุ่มคนมีประสบการณ์บางอย่างร่วมกัน มีทัศนคติ ความเชื่อ การกระทำ การดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างร่างกาย และการปฏิบัติของคน จากการที่คนมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน รวมทั้งการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมและปรากฏการณ์ทางสังคม แบ่งเป็นสามระดับคือ ระดับปัจเจก ระดับกลุ่มและระดับชนชั้น [4] เช่น การกินอาหาร การเลือกฟังเพลง แฟชั่นของคนในวัฒนธรรมเดียวกัน เป็นต้น

ลักษณะวิธีการเสพและสร้างสรรค์วรรณกรรมรักพาฝันเป็นวรรณกรรมแนวหลักหนี ซึ่งผู้อ่านมักอ่านในเวลาว่างต่างจากวรรณกรรมอื่น นิยายพาฝันมักเล่นกับการสร้างภาพเหมารวมของชายหญิงในอุดมคติ ในด้านหนึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการปลูกฝังอุดมการณ์บางประการที่ไหลเวียนอยู่ในสังคมให้ยังคงอยู่อย่างเหนียวแน่น ผ่านทัศนะของนักเขียนถ่ายทอดเรื่องราวรักๆ ใคร่ๆ หรือ เรื่องครอบครัว ที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของคนในสังคมมาเสนอโดยที่นักเขียนอาจไม่รู้สึกรู้สีกตัวและ ผู้อ่านเองอาจได้รับรู้และซึมซับอุดมการณ์บางอย่างไปโดยไม่ทันรู้สึกรู้สีกตัวเช่นเดียวกัน ยิ่งไปกว่านั้นการถ่ายทอดยังถูกผลิตซ้ำออกไปในวงกว้างโดย

แปรรูปจากวรรณกรรมไปเป็นละครโทรทัศน์

กรณีนวนิยายพาฝันของโสภิ์ พรพรรณราย ครองความนิยมนวนิยายพาฝันในท้องตลาดมีเป็นจำนวนมากทั้งที่เป็นนวนิยายและที่ได้รับการแปรรูปไปเป็นละครโทรทัศน์ ครองตลาดของผู้บริโภคมีสัดส่วนเป็นจำนวนมากและกว้างขวางกว่าวรรณกรรมทั่วไปสืบเนื่องต่อมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากผู้อ่านนวนิยายนิยมอ่านเพื่อความบันเทิงเป็นสำคัญ [5] อีกทั้งนักเขียนก็เป็นที่รู้จักและโด่งดังจากนวนิยายแนวพาฝัน โสภิ์ พรพรรณรายได้เขียนนวนิยายเป็นตอนๆลงในนิตยสาร 4 เล่มคือ ภาพยนตร์บันเทิง ชีวิตรัก เรื่องผู้หญิงและชีวิตจริง นอกเหนือจากนามปากกาโสภิ์ พรพรรณราย ยังมีอีกนามปากกาหนึ่งคือ “ณิชา” แต่เมื่อต้องรวมเล่มนวนิยายนามปากกา “ณิชา” จะถูกเปลี่ยนเป็น “โสภิ์พรพรรณราย” แทนที่ด้วยเหตุผลทางการตลาด [6] นวนิยายที่เป็นที่สร้างชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักเป็นต้นว่า ตุ๊กตาเรingersสาวใช้ไฮเทค กากเพชร ผักบุ้ง-กุ้งนาง ชิงกิริชาท์แรง สาวน้อยในตะเกียงแก้ว บุษบาเรัก ฯลฯ

กรณีศึกษาผู้วิจัยเลือกนวนิยายเรื่อง สวดยเร็ดเชิดสไตน์กล่าวถึงเรื่องราวชีวิตในสังคมเมืองของขวัญอุมา ไชยเจริญสุขนางแบบสาวสวยไฮโซที่มีชื่อเสียง และยังเป็นทายาทเพียงคนเดียวผู้สืบทอดกิจการขวัญอุมาต้องใช้ชีวิตอยู่กับ คุณพรพรรณผู้เป็นมารดาเพียงลำพัง แต่นางพรพรรณมีอาการตรอมใจและล้มป่วยลง ตั้งแต่คุณเอก สามได้เสียชีวิตลงและมีจันทร์ ซึ่งเป็นน้องสาวดูแล ส่วนขวัญอุมาดำรงตำแหน่งเป็นประธานกรรมการของโรงงานแต่ก็เป็นเพียงแค่นาม เพราะเธอไม่เคยเข้าไปทำงานใดๆ เลย กิจการใหญ่ของทางบริษัทจึงตกอยู่ภายใต้อำนาจการบริหารของ อามร น้องชายของพ่อ โดยมี วรวิทย์ และ ยลดา บุตรของอามรเป็นผู้ช่วยเท่านั้น ฝ่ายวรวิทย์ตั้งใจที่จะยึดกิจการของขวัญอุมามาเป็นของตน ขวัญอุมาได้พบกับชนพในสภาพของเด็กส่งอาหารกิจการร้าน “โอซารส” ของครอบครัว เธอไม่ค่อยชอบหน้าแต่ก็มีเหตุการณ์ให้ทั้งคู่ต้องปะทะกันอยู่เสมอ ชนพคบหาอยู่กับพิมพมณีแต่ยังไม่ได้ตกลงปลงใจกัน วันหนึ่งเมื่อขวัญอุมาอยากทำกิจการร้านกาแฟ ชนพเข้ามาเป็นมัณฑนากรตกแต่งร้านให้ขวัญอุมาทั้งสองจึงได้ใกล้ชิดกัน ส่วนพิมพมณีประสบกับปัญหาทางครอบครัวทำให้ต้องตัดสินใจย้ายแบบเปลี่ยนเพื่อนำเงินมาล้างหนี้และเป็นช่วงที่ทำให้ต้องห่างจากชนพไปด้วย ภายหลังจากวรวิทย์วางแผนโกงบริษัทของ

ขวัญอุมาได้สำเร็จ พรพรรณเสียชีวิตทำให้ขวัญอุมาหมดสติและความจำเสื่อมจำเรื่องราวของตนไม่ได้ ชนพยื่นมือเข้ามาช่วยโดยอ้างว่าเป็นคนรักของขวัญอุมาและกล่อมเกล้าให้ขวัญอุมาเป็นคนใหม่ที่ไม่ใช่นางแบบเอาแต่ใจเหมือนเดิม พิมพมณีเคยได้รับความช่วยเหลือจากขวัญอุมาก่อนหน้านี้ก็วางแผนช่วยยึดเอาบริษัทของขวัญอุมากลับคืนมาจากวรวิทย์โดยการยอมเป็นนางบำเรอเพื่อหาโอกาสหมอมลแล้ววรวิทย์ให้ลงชื่อในเอกสารคืนบริษัทให้แก่ขวัญอุมา วรวิทย์แก้แค้นโดยจับหญิงสาวทั้งสองไปแต่ชนพก็สามารถติดตามและช่วยเอาไว้ได้ ท้ายที่สุดขวัญอุมาความจำกลับคืนและรู้ใจตนเองว่ารักชนพ และไม่ได้เป็นขวัญอุมาแบบเดิมทั้งคู่จึงอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข

ตัวละครในสังคมบริโภคในเรื่องสวดยเร็ดเชิดสไตน์มีความน่าสนใจอยู่ที่มีความหลากหลายและซับซ้อน ตัวละครที่นำมาศึกษาทั้งหมด 4 ตัวคือ ขวัญอุมา พิมพมณี ชนพ และวรวิทย์ นวนิยายเล่นกับความดี-ร้ายของตัวละครในแง่การสลับบทบาทให้ตัวละครนางเอกมีบุคลิกเป็นเหมือนตัวร้ายในสายตาตัวละครอื่น ต่างจากนางเอกแบบฉบับ ตัวละครที่ดูเหมือนจะเป็นคนดีอย่างพิมพมณีก็มีความร้ายซ่อนอยู่ และตัวละครชายในเรื่องแม้ว่าจะเป็นภาพแทนของตัวละครแบบฉบับของพระเอกกับตัวร้าย แต่ทั้งสองก็ไม่ได้มีกรอบความคิดที่มีต่อผู้หญิงไม่ต่างกัน ความดี-ร้ายขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตัวละครกระทำก่อให้เกิดสังคมเกิดความพึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ ส่วนผลที่ได้จากการกระทำจะเป็นผลดีหรือร้ายแก่ตัวละครขึ้นอยู่กับเหตุผลและประโยชน์ที่ได้แก่ตัวละครนั้น ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเรื่องบริโภคนิยมมองตัวละครทั้งสี่โดยนำเสนอเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

1. ขวัญอุมา : “นางเอก” “นางร้าย” การช่วงชิงตัวตนภายใต้กับดักปิตาธิปไตย สวดย เร็ด เชิด สไตน์ ที่มาของพฤติกรรมคุณหนูอารมณ์ร้ายสังคมบริโภคนิยมผู้หญิงออกไปทำงานนอกบ้านมากขึ้นได้พบปะเจอผู้คนมากมาย เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้แสดงความสามารถและเปิดเผยตัวตนในที่สาธารณะ การเสนอรูปลักษณ์เป็นจุดสนใจ ผู้หญิงจำเป็นต้องบำรุงรักษาปรุงแต่งให้สวยงาม มายาคติเกี่ยวกับความงามที่ให้ความสำคัญกับเรื่องของความงามมาก่อนคือการมีรูปร่างดี แต่งกายสวยงาม เน้นความงามของเรือนร่างเข้าควบคุมพฤติกรรมกรรมการบริโภค ดังที่ บาลซาโม กล่าวถึงเรือนร่างกลายเป็นที่ทางอย่างหนึ่งซึ่งผู้หญิงทั้งหลาย จะโดยสำนักหรือไม่ก็ตาม ต่างยอมรับถึงความหมายของ

ความงามในเชิงอุดมคติ ที่วนเวียนอยู่ในวัฒนธรรมประชานิยม และเปรียบเทียบกับกลดทอนคุณค่าร่างกายในเชิงวัตถุลง [7] พฤติกรรมดังกล่าวของหญิงสาวมีผลต่อการสร้างตัวละครใน นวนิยายพาฝันในแง่ที่นางเอกจะต้องมีความสวยงามตามแบบผู้ หญิงในอุดมคติคือมีเรือนกายที่งดงามจึงจะเหมาะสมกับการเป็น ตัวละครเอกในเรื่องสวยเร็ดเชิดสึด ขวัญอุมาที่อยู่ในสถานภาพ นางเอกที่มีลักษณะพึงประสงค์ดังกล่าวจนกล่าวได้ว่าสมบูรณ์ เพียงพร้อมในรูปสมบัติจนสามารถใช้ความงามอันพึงประสงค์ นั้นเป็นอาชีพนางแบบได้ คุณสมบัติประการแรกของขวัญอุมา เป็นที่กล่าวถึงอย่างสม่ำเสมอในเรื่องซึ่งคุณสมบัตินี้เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิด ประโยชน์แก่ตัวขวัญอุมาเอง โดยใช้เป็นคุณสมบัติหลัก ที่ทำให้ข้อบกพร่องอื่นๆ ของขวัญอุมาถูกหักล้างไป เช่นในตอน ที่ขวัญอุมาไม่ชอบชุดใส่ถ่ายแบบของตนเห็นว่าชุดถ่ายแบบของ ตนสวยเด่นล้ำของพิมพ์มณีจึงบอกให้เปลี่ยนโดยมีเงื่อนไขว่าถ้า ไม่เปลี่ยนก็จะไม่ถ่ายแบบให้ ทำให้กองถ่ายต้องวุ่นวายเพราะ ความเอาแต่ใจ ทุกคนจึงยอมลงให้เพราะความสวยของขวัญ อุมาไม่ว่าจะใส่ชุดใดก็สวยงามไปหมดไม่ทำให้ต้องผิดหวังและ ลูกค้ายก็ชอบผลงานของขวัญอุมาอีกด้วย อย่างไรก็ตามความสวย ของขวัญอุมาก็กลับเป็นเรื่องที่นำมาใช้กระแนะกระเหน แต่ก็ยัง ก็ไม่ใช่เรื่องร้ายแรงทำให้ข้อบอากลับทำให้ขวัญอุมาเกิดความ ลำพองใจขึ้นอีกด้วยในตอนที่ขวัญอุมาเล่าให้ชนพฟังเรื่องความ สามารถของหล่อนที่เคยชนะการแข่งขันรถแต่ชนพพูดลืว่าน่าจะ ชนะเพราะความสวย ดังนี้

“อ้อ...ฉันคนร่วมแข่งขันคงแพ้ความสวยกับความดังและ
เรือนร่างคุณนี่จึงยอมแพ้”

ตำหนักงม อย่างน้อยก็งมว่าหล่อนสวย

สวย...ความสวยตั้งแต่เด็กหล่อ่นได้ยืนจนเฒ่านแล้ว
อยากประสบผลสำเร็จในด้านที่ไม่ถนัดบ้าง อย่างเป็นนางแบบถือว่า
ค่อนข้างดี เป็นที่รู้จัก เป็นที่ต้องการของลูกค้า (โสฬี พรรณราย) [8]

นอกจากความสวยที่เป็นคุณสมบัติอันพึงประสงค์ของนางเอกที่ปรากฏด้านกายภาพของขวัญออกมาแล้ว ความเป็นนางเอกของขวัญ อดุมกลับเป็นนางเอกที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมในเรื่องของอุปนิสัย ที่แสดงออก ด้วยเพราะนิสัยที่มันใจในตัวเองจนกลายเป็นความเย่อหยิ่ง ร้ายกาจ ไม่สนใจใครจนที่คนรอบข้างไม่อยากข้องเกี่ยวกับลักษณะดังกล่าวไม่ค่อยปรากฏในลักษณะของนางเอกในอุดมคติที่ จะต้องเป็นคนดี อ่อนโยน แต่ลักษณะนี้มักจะเป็นด้านของนางร้าย

ต้นทุนเรื่องชาติกำเนิด ฐานะการศึกษาและการใช้ชีวิตในสังคมระดับสูง (Hight class) มีส่วนสนับสนุนให้ขวัญอุมาแสดงออกภายนอกเป็นความร้ายที่สังคมไม่พึงประสงค์ เช่นการเอาแต่ใจ ชอบความหรูหรา ฟุ่มเฟือย คุณลักษณะอื่นว่าด้อยกว่า เหล่านี้ล้วนแสดงออกมาในลักษณะพฤติกรรมการบริโภคของขวัญอุมาที่เน้นการบริโภคสิ่งที่หรูหรา ฟุ่มเฟือย เช่น ในตอนที่ขวัญอุมาเดินทางไปกับชนพ ชนพเสนอให้ไปรถของเขา ขวัญอุมาเห็นสภาพรถเก่าของชนพแล้วทำท่าทางรังเกียจและเปรียบเทียบกับรถของหล่อนที่เป็นรถราคาหลายล้านและจะต้องเปลี่ยนใหม่ ทุกปี โดยไม่เห็นว่าคุณค่าด้านประโยชน์ใช้สอยว่าเป็นยานพาหนะ แต่การใช้รถของขวัญอุมาเป็นการบริโภคเชิงสัญลักษณ์ของขวัญอุมาสะท้อนตัวตนความเลิศจิต ตามที่จอร์จ ซิมเมล (Georg Simmel) วิชาการสังคมบริโภคว่ากระแสที่ต้องการทำให้ทันสมัย คือความพยายามที่จะปลดปล่อยปัจเจกให้เป็นอิสระ สภาพจิตใจของปัจเจกในสังคมสมัยใหม่ จึงมีทางออกเพียงทางเดียวคือการแสดงตัวตนผ่านสัญลักษณ์ หรือการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ด้วยสินค้าที่ตนบริโภค [9] หรือในตอนที่ขวัญอุมาหายตัวไปจากบ้านไปอาศัยอยู่กับพิมพ์มณี ขวัญอุมาไม่ให้พิมพ์มณีบอกว่าตนมาขออาศัยอยู่ด้วย แต่ชนพก็สามารถเดาได้ว่าขวัญอุมาอยู่อย่างปลอดภัยกับพิมพ์มณีที่บ้านเพราะสังเกตเห็นแก้วกาแฟที่วางไว้กับรองเท้าราคาแพงที่ถอดทิ้งไว้ ไม่น่าจะใช้ทั้งของพิมพ์มณีและแม่ ด้วยเพราะขวัญอุมาเป็นคนติดดื่มกาแฟแต่ต้องเป็นกาแฟชั้นดีราคาแพงเท่านั้น ส่วนพิมพ์มณีไม่ดื่มกาแฟ อีกทั้งกาแฟยังเป็นกาแฟชั้นดีราคาแพงฐานะอย่างพิมพ์มณีที่ขาดเงินทองไม่น่าจะมีรสนิยมเลิศจิตซื้อมาดื่ม ตัวตนของขวัญอุมาสะท้อนให้เห็นได้จากรสนิยมในการบริโภคทั้งสิ้น

ความร้ายของขวัญมูมาที่แสดงออกนั้นเจ้าตัวก็ตระหนักรู้และยอมรับความร้ายจากของตนเองที่สังคมตราหน้าไว้ด้วยดังตอนที่ขวัญมูมาออกเงินปลดหนี้ให้พี่พิมพ์ผืนในคราวแรกก็ไม่ได้คิดว่าเป็นการช่วยเหลือเพียงแต่แสดงให้เห็นว่าตนมีมากกว่าเหนือกว่า “คุณไม่ต้องมาซาบซึ่งหรอก ใครๆก็ว่าฉันร้าย ฉันขอเป็นนางร้ายนะ ไม่ชอบเป็นนางเอก” [8] อย่างไรก็ตามการกระทำนี้แม้ขวัญมูมาจะไปโดยไม่มีความหมายแต่พิมพ์ผืนก็กลับซาบซึ่งใจที่ขวัญมูมายื่นมือเข้าช่วยโดยไม่มีเงื่อนไขและเห็นเป็นบุญคุณที่พิมพ์ผืนหาทางตอบแทนในภายหลัง

สังคมบริโภคนิยมที่เน้นความเป็นปัจเจกสามารถมีอิสระ

ให้การเลือกสรรสิ่งที่จะนำมาบริโภคเพื่อสร้างอัตลักษณ์ให้แก่ตนเอง ท่ามกลางการบริโภคเหล่านั้นปัจเจกบุคคลกลับตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการผลิต สถานการณ์สังคมดังกล่าวทำให้ผู้คนในเมืองเกิดความแปลกแยก โดดเดี่ยว อยู่ตัวคนเดียว ท่ามกลางผู้คนมากมาย ขวัญอุมา ก็ตกอยู่ในสถานการณ์นี้เช่นเดียวกัน เนื่องด้วยความร้ายที่แสดงออกภายนอกของขวัญอุมา ทำให้หล่อนไม่เป็นที่พึงประสงค์ของผู้คนรอบข้าง อีกทั้งความช่างเลือกมีอิสระที่จะตัดสินใจด้วยตนเองอย่างยืดยาว ทำให้ขวัญอุมายังคงครองตัวเป็นโสด แม้ว่าจะมีคนมาติดพันก็ไม่ยอมปลงใจไปกับใครง่ายๆ อีกทั้งการเป็นลูกสาวคนเดียวของเจ้าของบริษัทยักษ์ใหญ่ทำให้ถูกตามใจและเอาใจสารพัด

ภาวะความโดดเดี่ยวของขวัญอุมาเกิดขึ้นแฝงฝังอยู่ในตัวอย่างเงียบๆ ท่ามกลางผู้คนเข้ามาในชีวิตมากมายแต่ขวัญอุมาก็ยังไทยหาอิสระ การปลื้มตัวออกมาสร้างกิจการร้านกาแฟโดยให้เหตุผลว่าเป็นคนชอบดื่มกาแฟและอยากทดลองทำธุรกิจของตัวเอง นับสำคัญของร้านกาแฟสมัยใหม่เป็นการทำให้กาแฟมีตัวเลือกที่หลากหลายและเสนอพื้นที่เข้ามาใช้อย่างอิสระ ซึ่งอาจมีอำนาจเงินเข้ามามีส่วนกำหนด หรือจำแนกประเภทคนที่เข้ามาใช้บริการ ทุกคนมีอิสระในการซื้อเครื่องดื่ม พร้อมกับการจ่ายให้แกพื้นที่ได้ในคราวเดียวกัน การเข้ามาบริโภคกาแฟผู้บริโภคต่างนำวัฒนธรรมแบบเมืองที่คุ้นชินเข้ามาใช้ด้วยซึ่งก็คือวัฒนธรรมแบบตัวใครตัวมัน เป็นวัฒนธรรมสร้างโลกส่วนตัวท่ามกลางผู้คนในพื้นที่สาธารณะ ที่ช่วยลดความรู้สึกโดดเดี่ยว ที่แม้จะกลายเป็นความรู้สึกแปลกแยก แต่ก็เป็นการอยู่ท่ามกลางผู้คนที่อยู่ในระดับชั้นเดียวกัน [10] สำหรับตัวขวัญอุมาเองก็รู้สึกเช่นนั้น อีกทั้งร้านกาแฟยังเป็นพื้นที่ในการสร้างตัวตนของขวัญอุมาอีกทางหนึ่งด้วย โดยชื่อของร้านก็ใช้ชื่อว่า

“ขวัญ” แสดงให้เห็นว่าตัวตนของขวัญอุมาเป็นหนึ่งเดียวกับร้าน ที่ดูหรูหรา โดดเด่นและต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในระดับเดียวกัน ถึงแม้จะเป็นเรื่องฉาบฉวยแต่ก็ทำให้คลายความรู้สึกเหงา โดดเดี่ยวไปได้ ซึ่งต่างจากอาชีพนางแบบที่เป็นเพียงเปลือกนอกเปลี่ยนแปลงไปตามเสื้อผ้าที่สวมใส่หาตัวตนที่แท้จริงไม่ได้

พฤติกรรมการบริโภคของขวัญอุมาเป็นไปตามรูปแบบของสังคมบริโภคนิยม แต่กระนั้นตัวบทมีความย้อนแย้งของพฤติกรรมตัวละครต่อการเลือกบริโภคสิ่งที่จะมาตอบสนองอัต

ลักษณ์ของปัจเจกบุคคล ในขณะที่ขวัญอุมามีบุคลิกของสาวทันสมัย ปรารถนาเปรี้ยวแตรสนิยมในการเลือกฟังเพลงกลับกลายเป็นชอบฟังเพลงเก่าสมัยพ่อชอบเปิดให้ฟังเหมือนกันกับชนพหุเชิงขัดกับบุคลิกภายนอกอย่างชัดเจน

เพลงต่างประเทศไพเราะเป็นเพลงโปรดของขวัญอุมา หล่อนเป็นสาวสมัยใหม่แต่กลับชอบฟังเพลงเก่ารุ่นมาดามไม่แน่ใจว่าชนพหุฟังเพลงรุ่นพ่อ

“คุณฟังเพลงเก่าพวกนี้หรือ” หล่อนถาม

“ก็ใช่สิครับ ผมชอบ ตอนคุณพ่อยังอยู่ ท่านเปิดฟังทุกคืนในห้องนอนผมเป็นลูกติดพ่อจึงฟังตามจนโต”

“เหมือนกันเลย” หล่อนพึมพำ

“อะไรครับ”

“ฉันก็เหมือนคุณฟังตามคุณพ่อ”

“เรารุ่นเดียวกัน”

“ไม่ใช่”

“ไม่ยอมรับหรือว่าชอบเพลงเก่า”

“เพลงเก่าไพเราะแต่ไม่ใช่เพราะฉันเป็นคนโบราณหรอก อยากโบราณเชิญโบราณไปคนเดียว” Sophie Phanrai [8]

อย่างไรก็ตาม การเลือกฟังเพลงตามรสนิยมของขวัญอุมาถึงจะปฏิเสธเพราะเห็นว่าเป็นรสนิยมของคนโบราณ แต่ความชอบของขวัญอุมาก็มีเหตุผลที่ทำให้เกิดรสนิยมในการฟังเพลงที่ได้รับการปลูกฝังจากพ่อที่เป็นชนชั้นกลางที่มีฐานะเลือกที่จะฟังเพลงต่างประเทศ ไม่เลือกฟังเพลงไทยหรือเพลงลูกทุ่งซึ่งเป็นแนวเพลงตัวแทนของชนชั้นล่างระดับรากหญ้ารสนิยมการฟังเพลงที่กล่าวถึงจึงขับเน้นให้เห็นถึงการสร้างตัวตนที่สะท้อนจากแนวโน้มของลักษณะนิสัยของกลุ่มคน (Habitus) ชนชั้นกลางอย่างชัดเจน

พฤติกรรมการบริโภคดังกล่าวถูกใช้ในการสร้างให้ตัวละครมีลักษณะอันไม่พึงประสงค์ นวนิยายวิพากษ์ให้เห็นว่าการมีรสนิยมเลิศหรูฟุ่มเฟือย เอาแต่ใจตนเอง ยกตนเหนือกว่าคนอื่น แม้ว่าจะเป็นนางเอกซึ่งอาจจะมีคุณธรรมอยู่ภายในแต่เมื่ออยู่ในสังคมที่เป็นสังคมบริโภคนิยม ผู้คนล้วนเป็นคนแปลกหน้า การคบค้าสมาคมเป็นไปอย่างฉาบฉวยรูปลักษณ์และการแสดงออกภายนอกจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้คนที่ได้พบเจอตัดสินประเมินค่าคนจากสิ่งที่มองเห็นโดยละเลยการเข้าไป

ทำความเข้าใจให้รู้ถึงตัวตนที่แท้จริงได้

โดยอีกนัยหนึ่งนวนิยายสื่อให้เห็นว่าความร้ายของนางเอกอย่างขวัญอุมาเป็นลักษณะที่สังคมไม่พึงประสงค์คือถึงแม้ว่าจะได้รับการยอมรับทางสถานภาพสังคมและเศรษฐกิจแต่หากการแสดงออกพฤติกรรมภายนอกยกตนเหนือคนอื่น ช่มผู้อื่นเป็นสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับและถูกมองในด้านลบ จัดได้ว่าเป็นความร้ายที่ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจมาเป็นเครื่องมือในการสถาปนาอำนาจในการต่อรองให้แก่บุคคลผู้นั้น ที่จะทำให้มีตำแหน่งแห่งที่ในสังคมบริโภคนิยมได้

ความทรงจำกับการลืมเลือน การสร้างใหม่ในกับดักปิตาธิปไตยในสังคมบริโภคนิยมการพึงเสียงจากภายในตัวเองลดลง (Inner) สิ่งแวดล้อมภายนอกเข้ามามีบทบาทในการกำหนดตัวตนของคนในสังคมมากขึ้น ความทรงจำเป็นส่วนหนึ่งของการประกอบสร้างตัวตนและอัตลักษณ์ส่วนบุคคลขึ้นมา เมื่อสูญเสียความทรงจำหรือลืมเลือนเรื่องราวในอดีตจึงเป็นเหมือนการล้างชุดความคิดที่หล่อเลี้ยงตัวตนของปัจเจกบุคคลนั้นไป ด้วยเหตุนี้การบอกเล่าใส่ข้อมูลใหม่เข้าไปจึงง่ายที่จะครอบงำความคิดและกำหนดทิศทางให้ดำเนินไปตามที่ต้องการได้

การสูญเสียความทรงจำของขวัญอุมาก็เป็นไปในลักษณะเดียวกัน ความร้ายของขวัญอุมาที่มีมาแต่ต้นเรื่องถูกทำให้กลายเป็นศูนย์ ความร้ายของขวัญอุมาอันเป็นสิ่งที่สังคมพึงประสงค์ของสังคมถูกลบทิ้งไป และนำชุดความคิดสิ่งที่สังคมพึงประสงค์ใส่แทนที่ โดยกำหนดให้เป็นผู้หญิงตามที่สังคมพึงประสงค์สร้างตามภาพแทนของผู้หญิงมีอ่อนน้อม เชื่อฟัง หัวอ่อน อ่อนแอ เจียมเนื้อเจียมตัว มีน้ำใจต่อผู้อื่น ต้องพึ่งพาผู้ชายเป็นหลัก ขวัญอุมากลับไปเป็นนางเอกตามแบบชนบทที่ขาดความมั่นใจ เลือกที่จะเชื่อ คล้อยตามและปฏิบัติตามอำนาจการชักจูงของผู้อื่นอย่างง่ายดาย นวนิยายแบ่งเป็นหัวเป็นสองฝ่ายอย่างชัดเจนคือ วรวิทย์ และชนพ ที่พยายามใส่ข้อมูลสองด้านให้ขวัญอุมาเอนเอียงไปตามที่ต้องการ หลอกล่อมโดยให้รายละเอียดที่แตกต่างกัน กล่าวคือ การให้ข้อมูลทางฝั่งวรวิทย์พยายามใส่ร้ายคนอื่นเอาดีเข้าตัวทำให้ขวัญอุมาระแวงหวาดกลัว ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง “พี่อยากให้ขวัญรู้ความจริง ก่อนจะถูกนายชนพมันหลอกจนหมดตัว” [8] ข้อมูลที่ให้อาคัยความหวังดีเป็นกับดักที่ทำให้ขวัญอุมาเข้าไปติดกับส่วนข้อมูลที่ชนพให้เพื่อปรับปรุงให้ขวัญอุมากลายเป็นคนใหม่ที่ควรชื่นใจแก่ผู้อื่น เจียมเนื้อเจียมตัว ลด

ความเย่อหยิ่งหัวสูงทะนงตัวลง ข้อมูลที่ชนพใส่ให้อาคัยความรักจริงใจเป็นเครื่องมือในการโน้มน้าวใจให้ขวัญอุมาคล้อยตาม เช่นในตอนที่ชนพพาขวัญอุมาที่บ้านหลังจากความจำเสื่อม เขานำกาเผ่งสำเร็จรูปมาให้ขวัญอุมาดื่ม แต่ขวัญอุมารู้สึกอะไรว่าเป็นกาเผ่งอย่างถูกชนพจึงกล่าวว่า

“ดื่มของถูกบ้างสิครับ เศรษฐกิจแบบนี้ประหยัดได้ก็ควรประหยัด ผมไม่อยากให้คุณติดอยู่กับอะไรแพงๆ ...อย่างสินค้ายี่ห้อเนมราคาแพง ถ้ามั่นใจอะว่ามันจำเป็นหรือครับ”

หญิงสาวเบ้าปาก “ตอนเราเป็นแฟนกัน คุณสั่งสอนฉันหรือเปล่าคะ?”

“ตอนนั้นคุณไม่ฟังผมหรอก..ว่าอะไรคุณก็เถียง...ยิ่งว่ายิ่งทำ...หยิ่งผยองมาก”

“ถ้าเราเป็นแฟนกันฉันก็ต้องเชื่อฟังคุณสิ” หญิงสาวพยายามหาความจริงเพราะยังระแวง

“แต่ตอนนั้นคุณไม่น่ารัก...ไม่ยอมฟังผม”

“แล้วเรารักกันได้ยังไง”

“เอาเป็นว่าหัวใจเราตรงกัน” Sophee Phanrai [8]

การใส่ข้อมูลความทรงจำใหม่ของผู้ชายทั้งสองฝ่ายแม้ว่าจะต่างกันที่เจตนาด้านหนึ่งประสงค์ร้ายแต่อีกด้านประสงค์ดีก็ตาม แต่กรอบที่ต้องการให้ขวัญอุมาเข้าไปนั้นกลับนำพาเข้าสู่วังวนของการให้ความสำคัญกับผู้ชายในฐานะของผู้มีความคิด และครอบงำความคิดของขวัญอุมาให้เป็นไปในลักษณะของผู้หญิงที่สังคมพึงประสงค์ ขวัญอุมาจากต้นร้ายปลายใจจึงกลับมาเป็นคนใหม่ที่สังคมยอมรับและเห็นว่าดี ซึ่งเป็นชุดความคิดแบบชายเป็นใหญ่ที่คาดหวังให้ผู้หญิงยอมเป็นผู้ตามไม่มีข้อโต้แย้ง ขวัญอุมาจึงกลายเป็นนางเอกตามแบบฉบับที่แม่ความทรงจำเดิมจะกลับคืนมาก็ยังคงยินยอมที่จะเป็นขวัญอุมาแบบที่เปลี่ยนไปแล้วต่อไปเพื่อที่จะเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมได้โดยไม่จำเป็นต้องมีการต่อรองหรือหลุดพ้นจากกับดักอำนาจปิตาธิปไตยที่ยังคงไหลเวียนและหลอกล่อมสังคม

ดีหรือร้าย การชักเย่อแย่งชิงตัวตน

ตัวละครขวัญอุมาเป็นเหมือนเหรียญสองด้านที่มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ตัวตนสองแบบที่มีความร้ายต่างกันขึ้นอยู่กับความพึงประสงค์ของสังคมเป็นตัวกำหนด นวนิยายทำหน้าที่จำลองให้เห็นการอยู่รอดของการให้ความหมายตัวตนที่แท้จริงสังคมให้มุ่งเน้นตรงด้านใดเป็นสำคัญ ความมั่นใจในตนเอง เป็น

ตัวของตัวเองแทนที่จะเป็นสิ่งที่ได้ถูกแสดงออกมาเป็นด้านร้าย ส่วนความอ่อนแอการเป็นผู้ตามกลับได้รับการยอมรับว่าเป็นสิ่งพึงประสงค์เหมาะสมกับสตรีเพศอย่างแท้จริง การชักเย่อช่วงชิงความหมายของตัวละครนางเอกที่ดูเหมือนจะมีสองบุคลิกในคนเดียวกันแม้ว่าจะอยู่ในสังคมโบราณหรือเปลี่ยนเข้ามาสู่สังคมบริโภคนิยม ขบวนการสร้างตัวละครนางเอกในนวนิยายแนวพาฝันยังคงชนบทเดิมอยู่คือยังอยู่ภายใต้อุดมการณ์ปิตาธิปไตย ขบวนการก็ยังติดอยู่ในกับดักไม่สามารถก้าวผ่านอุดมการณ์หลักออกมาได้ แม้ว่าพยายามยื้ออยู่ในช่วงแรกแต่ก็ต้องมาล้มระบบความคิดเสียใหม่โดยใช้การลบความทรงจำออกแล้วใส่อุดมการณ์เข้าไปอย่างหาทางปฏิเสธไม่ได้ อาจกล่าวได้ว่านางเอกนวนิยายพาฝันยังคงต้องพ่ายแพ้กับดักที่เป็นอุดมการณ์หลักและไม่สามารถต้านทางชนบทนิยมของรูปแบบนวนิยายพาฝันไปได้เสียทีเดียว

2. พิมพ์ฉิม: “ร้าย” หรือ “ดี” ที่ถูกจับจ้องจากสายตา นักบริโศค

สังคมเมืองเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยคนแปลกหน้า การเข้าไปอยู่ในพื้นที่สาธารณะเปิดโอกาสให้ผู้คนต่างฝ่ายสามารถจ้องมองกัน ฉะนั้นการจ้องมองเป็นรูปแบบหนึ่งของการใช้ “อำนาจ” การจ้องมองเป็นอำนาจผ่านสายตาผู้ชาย ส่วนผู้หญิงถูกทำให้เป็นวัตถุที่ถูกจ้องมองและตกอยู่ในสถานะที่เป็นรอง ด้วยเพราะจุดมุ่งหมายและความสนใจของผู้ชายกับผู้หญิงในสังคมบริโภคนิยม นั้นต่างกัน เป้าหมายของผู้ชายอยู่ที่หน้าที่การงาน ส่วนผู้หญิงให้ความสำคัญกับร่างกายรูปลักษณ์ภายนอก ความงามของเรือนร่าง (Men act ; Woman Appear) ความสำเร็จของชายหญิงจึงแตกต่างกัน ตัวชี้วัดความสำเร็จของผู้ชายก็คือการได้ครอบครองผู้หญิงสวย พาเดินไปด้วยกันแล้วเชิดหน้าชูตา เป็นที่จับจ้องของคนทั่วไปอย่างสมความภาคภูมิใจ ส่วนตัวชี้วัดความสำเร็จของผู้หญิงคือการได้เคียงคู่กับผู้ชายที่ร่ำรวยประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ดังนั้นผู้หญิงจึงต้องมีความงามเรือนร่างเพื่อใช้เป็นทุนและเครื่องต่อรองเพื่อหาโอกาสที่ดีให้แก่ชีวิตสอดคล้องกับแนวความคิดของบูร์ดิเยอเป็นเรื่องของการสร้างทุนทางกายภาพ ซึ่งหมายถึงการพัฒนาส่วนต่าง ๆ ของร่างกายที่ถือกันว่าทำให้เกิดคุณค่าที่ยึดถือกันมาในบริบททางสังคมของร่างกายนั้นและการแปรรูปทุนทางกายภาพ เป็นกระบวนการทำให้ร่างกายมีสภาพเป็นสินค้า (Commodification) การเปลี่ยนทุนที่เกิดจากการใช้ร่างกายไปมีส่วนในการสร้างงานและมีส่วนร่วมในกิจกรรม

การพักผ่อนหย่อนใจต่าง ๆ ไปเป็นรูปทุนแบบอื่น ๆ ทุนทางกายภาพมักถูกเปลี่ยนเป็นทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทางวัฒนธรรม และทุนทางสังคม [11]

เมื่อร่างกายถูกใช้เปรียบเหมือนกับสินค้าที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนความสะดอกสบายและเงินตรา เรือนร่างของหญิงสาวจึงถูกนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในนวนิยายเรื่องสววยเรียดเชิดสโสดตัวละครพิมพ์ฉิมได้ใช้เรือนร่างของตนเป็นสินค้าแลกกับความกตัญญูและความถูกต้องจากนักบริโศคที่เป็นเพศชาย

2.1 การขายเรือนร่างให้แก่ความกตัญญู

ในอดีตรบรืบททางความคิดของคริสตศาสนาเห็นว่าการเปลื้องร่างต่อหน้าคนอื่นเป็นการกระตุ้มกามตัณหาหรือสร้างความปรารถนาทางเพศต่อร่างที่เปลือยเปล่า ดังนั้นจึงเป็นเรื่องที่น่าละอายและชั่วร้าย [12] ดังนั้นมนุษย์จึงจำเป็นต้องสวมใส่เสื้อผ้าปิดบังเรือนร่างอย่างมิดชิดเพื่อมิให้เกิดการกระตุ้มกามตัณหา แนวความคิดดังกล่าวจากชาติตะวันตกได้มีอิทธิพลต่อสังคมไทยในแง่ที่แต่เดิมการแต่งกายของคนไทยอาจไม่ได้มีการปิดบังอย่างมิดชิดเสียทีเดียว ด้วยสภาพอากาศที่เป็นเมืองร้อน ชายไทยแต่โบราณอาจเปลื้องร่างท่อนบนอย่างเปิดเผยและเอื้อประโยชน์ในการทำไร่นา ส่วนผู้หญิงนุ่งห่มผ้าสไบ ปิดบังส่วนสงวนเอาไว้ วัฒนธรรมการแต่งกายอย่างชาติตะวันตกเข้ามาภายหลังทำให้การแต่งกายเปลี่ยนแปลงไป และรับแนวความคิดเรื่องการเปลือยเป็นสิ่งชั่วร้ายอีกทางหนึ่ง

การถ่ายแบบเปลือยจัดว่าเป็นอาชีพที่ได้รับการดูหมิ่นดูแคลนจากสายตาของคนทั่วไปในสังคม หากแต่ในสายตาของนักบริโศคที่มองเรือนร่างเป็นเพียงสินค้ากลับเห็นเป็นความบันเทิงใจ สร้างความกำหนัดให้แก่ผู้ที่จ้องมอง พิมพ์ฉิมตกอยู่ในสถานการณ์บีบคั้นจำต้องยอมขายเรือนร่างถ่ายแบบเปลือยเพื่อนำเงินที่ได้ไปช่วยล้างหนี้ให้แม่ที่ติดหนี้การพนัน วรวิทย์ได้กระทำพฤติกรรมหยาบคายใส่เธอและข่มเหงเธอในเวลาต่อมา

“สววยเหมือนเดิมละ...โดยเฉพาะชุดว่ายน้ำนั้น...ยอดมาก...เช็กซี้มาก ผมชอบ”

หล่อนหน้าชา

กระแสบ่เสียง...มีความนัยบอกความต้องการ...สายตาของเขาจับจ้องมองทะลุเสื้อผ้า Sophie Phanrai [8]

นวนิยายสร้างให้ตัวละครตกอยู่ในภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก การทำในสิ่งที่น่าอับอายครั้งแรกนี้เพื่อช่วยเหลือบุพการี

การขายเรือนร่างเป็นนางแบบถ่ายภาพเปลือยลงปฏิทินคนในสังคมมักให้คำติรว่านี่เป็นอาชีพที่น่าอับอาย แต่ด้วยเหตุผลที่ให้ไว้เป็นเงื่อนไขในการตัดสินใจทำให้บทบาทของพิมพ์มณีแทบจะเรียกได้ว่าเป็นนางเอกของเรื่องที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าขวัญอุมา ความน่าอับอายถูกแปรสภาพให้เป็นการทดแทนบุญคุณผู้ให้กำเนิด เป็นการกระทำที่สมควรยกย่องในความเสียสละอนาคต ยอมตกเป็นเป้าสายตาหยาบเหยียดของคนทั่วไปและตกเป็นเป้าสายตาของเหล่านักบริโภคนิยมที่จะฉกฉวยผลประโยชน์จากเรือนร่างของเธอ

2.2 การขายเรือนร่างให้แก่ความถูกต้อง

Modleski Tania [13] อธิบายถึงนางร้ายคือภาพที่ปฏิเสธตัวตนตามแบบอุดมคติ (Ideal self) เพราะเป็นผู้ที่สร้างความหายนะแก่ตัวละครเอกและควบคุมสถานการณ์ของท้องเรื่องด้วย นางร้ายจึงเป็นเหมือนการต่อต้านของผู้หญิงในชีวิตจริงจะต้องอยู่ภายใต้การปกครองของผู้ชาย บทบาทของพิมพ์มณีเป็นตัวละครฝ่ายดีมาตลอดจะถูกตัดสินให้สวมบทบาทของนางร้ายทันทีถ้ายึดตามคำอธิบายดังกล่าวสาเหตุเพราะพฤติกรรมของพิมพ์มณีเปลี่ยนแปลงไปยอมขายเรือนร่าง หลังจากถูกวรวิทย์ข่มขืน พิมพ์มณียอมรับข้อเสนอเป็นนางบำเรอของวรวิทย์กับข้อแลกเปลี่ยน

“ฉันต้องการคอนโดหรู...รถ...และเงินเดือนประจำทุกเดือน”
วรวิทย์พยักหน้าอับรับทันที

“ไม่มีปัญหา บ้านรตมต้องให้คุณแน่..จะได้เป็นวิมานที่เราจะสวยสุขกัน”

“เงินเดือน...”

“ได้สิ...เท่าไร”

“หนึ่งแสนบาท...เฉพาะค่าใช้จ่ายส่วนตัวและส่วนที่นอกเหนือค่าใช้จ่ายส่วนตัวคุณต้องจ่ายอีกตามสมควร” Sophee Phanrai [8]
พิมพ์มณีใช้ทุนทางกายภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุด เมื่อร่างกายถูกใช้เป็นสินค้าแลกเปลี่ยนกับเงินทอง ความสะดวกสบาย แล้วการแลกเปลี่ยนครั้งนี้กลายเป็นการต่อรองที่ได้ผล ทางหนึ่งบทบาทของพิมพ์มณีถูกสร้างประหนึ่งเป็นนางร้ายเข้ามาเป็นการทดแทนและเปลี่ยนจุดอ่อนของผู้หญิงให้เป็นจุดแข็ง รู้จักการใช้การต่อรอง (Bargain) สามารถฉวยโอกาสในการโต้ตอบฝ่ายชายในจังหวะที่เขาไม่มีความมั่นคงในชีวิต เช่น การหลอกมอมเหล้าเป็นต้น นางร้ายจึงมีศักยภาพในการพลิก

บทบาทกลายเป็นผู้กุมอำนาจเป็นต่อทางด้านความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างเพศ ผู้ชายตกอยู่ในสถานะด้อยกว่าได้ [14] ความร้ายของพิมพ์มณีเป็นการจัดการกับบุคคลที่ร้ายกาจยิ่งกว่าโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรมจรรยาใด ๆ แต่ผลที่ได้กลับเป็นการทวงสิทธิ์ความถูกต้องกลับคืนมาให้แก่ขวัญอุมาได้ โดยใช้แผนเดียวกันผลิตซ้ำกลโกงลงให้ลงนามเอกสารโอนสิทธิ์บริษัทกลับมาเหมือนกับตอนที่วรวิทย์วางแผนลวงให้จันทรานาเอกสารกันไปให้พรพรรณแม่ของขวัญอุมาที่ถูกลวงให้ลงนามทางธุรกิจให้เช่นเดียวกัน การพลิกบทบาทของพิมพ์มณีจึงอาศัยความร้ายมาชิงความเป็นต่อทางธุรกิจ ทำให้วรวิทย์ตกเป็นรองได้สำเร็จ

การเลือกที่จะร้ายหรือดีขึ้นอยู่กับเหตุผลที่มารองรับการกระทำของแต่ละบุคคล ในกรณีของพิมพ์มณีในตอนแรกตกเป็นผู้เสียเปรียบเพราะยึดเอาคุณธรรมเป็นที่ตั้งในการตอบแทนบุญการ แต่ในตอนท้ายสามารถพลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสขึ้นมาเป็นผู้กุมอำนาจในการต่อรองกับอำนาจของผู้ชายได้สำเร็จ กล่าวอีกนัยหนึ่งพิมพ์มณีกลับเป็นตัวละครที่ก้าวผ่านการตกอยู่ภายใต้อำนาจปิตาธิปไตยได้อย่างงดงาม ทั้งนี้อาจต้องแลกกับน้ำตาความเจ็บปวดไปบ้างแต่ก็สามารถหลุดจากพันธนาการที่คุมขังออกมาและสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องพึ่งพาใครอีกต่อไป

3. ธนพ vs วรวิทย์ : คู่ตรงข้ามที่อยู่ข้างเดียวกัน

นวนิยายแนวพาฝันยังคงเล่นกับคู่ตรงข้ามของตัวละครพระเอกกับตัวละครปรปักษ์ในลักษณะที่เหมือนเหรียญคนละด้าน ดังที่ผู้วิจัยจะแยกความต่างของตัวละครทั้งคู่ไว้ดังนี้

ธนพ	วรวิทย์
ความรัก	อำนาจ
จิตใจ	ร่างกาย
พอเพียง	บริโภคนิยม
ครอบครัวเป็นใหญ่ตนเองเป็นใหญ่	จัดการเรื่องในบ้านผู้บริหารระดับสูง
พื้นที่ส่วนตัว	พื้นที่สาธารณะ

ธนพพระเอกของเรื่องเป็นภาพแทนที่อยู่ในด้านดีในทุกด้านตั้งแต่รูปสมบัติและคุณสมบัติ หากมองตามสภาวะสังคมบริโภคนิยม ธนพเป็นฝ่ายที่สามารถตั้งรับกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างสมบูรณ์แบบ ต่างจากวรวิทย์ที่ตกอยู่ในวังวนแห่งการบริโภคนิยม กล่าวคือ

เมื่อพิจารณาในด้านความรักของธนพแล้วธนพมีความ

มันคงในความรัก จริงจังกับความรักแต่ละครั้ง มีสติในการคบหา และรู้จักใจของตนเองดี ในกรณีที่คบหากับพิมพ์ณีก็รักษาระยะ การศึกษาดูใจ ไม่เคยล่วงเกินให้เสียหาย ให้ความสำคัญกับเรื่องของจิตใจส่วนรววิทย์ไม่เคยมีความรักให้แก่ใคร ใช้อำนาจเงิน แลกซื้อมาหรือไม่ก็ใช้กำลังข่มเหงไม่เห็นความสำคัญด้านจิตใจ แต่ให้ความสำคัญกับเรือนร่างรูปกายภายนอก

ด้านการใช้ชีวิตชนพใช้ชีวิตแบบเรียบง่ายพอเพียง ไม่เกี่ยงงานทำงานได้ทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นเด็กส่งอาหาร พนักงานเสิร์ฟ พ่อครัว เพื่อช่วยเหลืแบ่งเบาภาระงานของมารดาที่สุขภาพไม่ค่อยดี ส่วนรววิทย์ลุ่มหลงกับการบริโภคทุกรูปแบบยิ่งเมื่อโกงบริษัทขวัญอุมาได้แล้วก็ใช้จ่ายอย่างสุรุ่ยสุร่าย เคยอยากได้อะไรก็มีอะไรก็ใช้เงินซื้อมาเป็นของตัวเองไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวก รถยนต์ จนกระทั่งซื้อตัวพิมพ์ณีมาเป็นนางบำเรอ

ด้านการให้ความสำคัญกับครอบครัวชนพมีพี่น้องที่รักใคร่ปรองดองกันเป็นอย่างดี และดูแลแม่และกิจการของครอบครัวควบคู่กับทำงานที่เป็นอาชีพที่ใช้วิชาความรู้เฉพาะทางด้านอินทรีเรียดีไซน์มาช่วยคำนวณสถานภาพการเงินของครอบครัว ส่วนรววิทย์อาศัยความเป็นญาติใช้กลโกงยัดบริษัทมาเป็นของตนเอง โดยไม่สนใจว่าเป็นญาติพี่น้องกันสามารถหักหลังกันได้ลง

ด้านการจัดการชนพเป็นหัวหน้าครอบครัวที่จัดการเรื่องในบ้านเป็นหลัก การดูแลบริหารงานร้านอาหารก็เป็นเพียงธุรกิจภายในครัวเรือนไม่จำเป็นต้องมีลูกจ้าง การดำเนินการจึงเป็นไปอย่างอิสระ เช่นเดียวกับงานอินทรีเรียดีไซน์ของเขาก็เป็นงานที่ต้องใช้การจัดการบริหารพื้นที่ส่วนตัวให้เกิดผลประโยชน์เหมาะสมกับการใช้สอย ชนพเป็นนายของตัวเองไม่มีลูกจ้างทำงานอย่างอิสระ ส่วนรววิทย์ดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง การได้มาซึ่งอำนาจที่ไม่บริสุทธิ์ทำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ ไม่สามารถเป็นอิสระจากการจับจ้องของบุคคลที่ร่วมงานได้ รววิทย์ก็แก้ปัญหาโดยใช้อำนาจเผด็จการไล่พนักงานที่พูดไม่เข้าหูออกทันทีเป็นการบริหารจัดการพื้นที่สาธารณะอย่างเด็ดขาด

อย่างไรก็ตามแม้ทั้งคู่จะมีความแตกต่างกันอย่างสุดโต่งฝ่ายหนึ่งเป็นตัวแทนของความคิดการรู้เท่าทันต่อการบริโภค ส่วนอีกฝ่ายเป็นตัวแทนความร้ายที่เป็นเหยื่อของสังคมบริโภคนิยม แต่ทั้งคู่กลับอยู่ฝ่ายเดียวกันในฐานะของผู้ชายที่ยังคงมองผู้หญิงไม่มีศักยภาพในการตัดสินใจการดำเนินชีวิตได้ดีเท่าผู้ชาย

การมองผู้หญิงในสายตาตัวละครทั้งคู่ยังคงเป็นแบบเดียวกันคือผู้หญิงที่พึงประสงค์ต้องเป็นผู้หญิงที่อยู่ภายใต้การครอบครองของผู้ชายผู้ชายยังคงต้องเป็นผู้นำ แต่ลักษณะการแสดงออกของการครอบครองอาจแตกต่างกันในรายละเอียดคือ ชนพปฏิเสธตัวตนของขวัญอุมาที่เป็นสาวมั่นใจในตนเองเกินไปจนทำให้การแสดงออกกลายเป็นคนเย่อหยิ่งไม่สนใจใคร เป็นลักษณะที่สังคมไม่พึงประสงค์ ต่อเมื่อความทรงจำของขวัญอุมาลบเลือนไป ชนพจึงเข้าไปมีบทบาทในการปรับปรุงกล่อมเกล่าให้ขวัญอุมากลายมาเป็นผู้หญิงมีลักษณะที่สังคมพึงประสงค์ โดยใช้วิธีการที่แยบยลใช้ความรักเป็นเงื่อนไขในการสร้างความสัมพันธ์อันดี

“ผมอยากปกป้องคุณขวัญ”

นั่นคือความจริง ปกป้อง...ดูแล...และสั่งสอน...

“โดยนิตยคุณขวัญผมขอพูดตรงๆ เลย เธอนิสัยไม่ดี ผมสรุปง่ายๆ ก็คือเอาแต่ใจ...ขาดเหตุผล...ผมอยากเปลี่ยนนิสัยเธอ ผมจำเป็นต้องอยู่ใกล้ชิดเพื่อเปลี่ยนแปลงเธอให้ได้” Sophie Phanrai [8]

ส่วนรววิทย์มีความพึงใจในรูปกายของพิมพ์ณี ต้องการเอาชนะโดยการหักหาญน้ำใจ ใช้กำลังเข้าครอบครองเรือนร่าง และฉกฉวยผลประโยชน์จากพิมพ์ณีโดยใช้พิมพ์ณีเป็นคู่annonคู่คงเพื่อเสริมบารมี ผู้ชายที่ประสบความสำเร็จต้องมีผู้หญิงที่สวยงามประดับไว้ข้างกายเพื่อดึงดูดความสนใจจากผู้ที่ยอจับจ้องในวงสังคม

รววิทย์ยกไหล่ ผู้ชายอย่างเขา มีทุกอย่างพร้อมแล้ว... โดยเฉพาะเรื่องเงินกับงาน ส่วนเรื่องผู้หญิงก็ต้องถือว่าเสริมให้ครบสูตร

ขณะนี้พิมพ์ณีกำลังโด่งดัง จากการถ่ายปฏิทินชุดเกือบเปลือยยอมทุ่มเงินเพื่อครอบครองหล่อน เพราะหลงใหลในเรือนร่างงดงามสมส่วนอยากได้...ต้องได้! ทำให้รววิทย์มั่นใจมากขึ้น “ถ้าคุณทำตัวดีๆ ...น่ารัก...ปรนนิบัติผมทำให้ผมมีความสุขมากๆ ผมไม่ทิ้งคุณหรอก” Sophie Phanrai [8]

จะเห็นได้ว่าคู่ตรงข้ามด้านดีและร้ายที่ไม่น่าจะจะมีอะไรที่เกี่ยวข้องกันได้กลับมีอุดมการณ์เรื่องพิตาธิปไตยแฝงอยู่เบื้องหลังตัวละครชายไม่ว่าจะเป็นพระเอกหรือตัวร้าย แม้สังคมที่มีการเปลี่ยนไปเป็นสังคมการบริโภค แต่อุดมการณ์ดังกล่าวกลับถูกตอกย้ำอย่างแนบเนียนในนวนิยายแนวพาฝันไม่มัววนเสื่อมคลาย

บทสรุป

ภายใต้บริบทสังคมบริโภคนิยมได้แสดงออกถึงพฤติกรรม การใช้ชีวิตของคนในสังคมเมืองที่หลากหลาย เส้นแบ่งความร้าย หรือดีของคนอาจจะไม่สามารถระบุได้อย่างแน่ชัด เกิดความพัวพันของกลไกการแยกแยะความเลวร้ายกับความดี ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัย เงื่อนไข และเหตุผลในการให้ความหมายบุคคล ผู้หนึ่งว่าเป็นใคร อย่างไรในสังคม การมองตัวละครชายหญิง ในนวนิยายอาจต้องนำบริบททางสังคม มาประกอบกับเหตุผล ในการแสดงบทบาทและพฤติกรรมของตัวละคร ความดีหรือ ร้ายขึ้นอยู่กับกรยอมรับพฤติกรรมอันเป็นสิ่งที่พึงประสงค์หรือไม่ ตัวละครที่ดูร้ายอาจกลายเป็นดีในกรณีของขวัญอุมา ตัวละครแสนดีอาจแฝงความร้ายเอาไว้ใช้ในยามจำเป็นในกรณีของพิมพ์มณี แต่แท้ที่จริงแล้วผู้หญิงในสังคมจริง ๆ อาจจะ อยากรเป็นแบบขวัญอุมาในตอนแรกมากกว่าขวัญอุมาที่ยอม สยบต่อการใส่ข้อมูลใหม่เข้ามาภายหลังหรืออาจเอาใจช่วยพิมพ์ มณีในตอนท้ายมากกว่าพิมพ์มณีที่อ่อนแอในตอนแรก หรือตัว ละครที่ยังคงเป็นภาพแทนของบทบาทตัวละครพระเอกกับตัว โง่งที่แสดงความเป็นปักษ์กันอย่างโจ่งแจ้งแต่แท้จริงแล้วกลับเป็นผู้ที่ดำรงอยู่อุดมการณ์เดียวกัน ในกรณีของธนพและ วรวิทย์ อย่างไรก็ตามบทบาทตัวละครที่โดดเด่นอยู่นั้นต่างตก อยู่ภายใต้เงื่อนไขของชนวนิยายแนวพาฝันที่เน้นเรื่องราว ความรัก แบบแผนรักต่างเพศระหว่างชายหญิง (Heteronormative society) และความบันเทิงเป็นหลัก

เอกสารอ้างอิง

- [1] Naruephon Duangwiset. (2006). **"The Difference" of "How to Think" on the Popular Culture "Face and Back Pop culture.** Bangkok : Sirindhorn Anthropology Center (Public Organization).
- [2] Karnjana Keawthep. (1994). **Maya Phinij No. 2 : Women and the Media.** Bangkok :Gender Publisher.
- [3] Saowanit Chunlawong. (2007). **Complexities of story-telling : postmodern features in contemporary Thai fiction.** Doctor of Philosophy : Chulalongkorn University.
- [4] Sunee Prasongbundit. (2010). **Examining Pierre Bourdieu's concept of 'Habitus' and its contributions to anthropological theories.** Bangkok : Thammasat University.
- [5] Santi Thongphrasert. (1976). **Development of Thai novels, B.E.2476-2517.** (Master's thesis) Bangkok : Srinakharinwirot University Prasarnmit.
- [6] Online Manager. (2010). **Secret, Catchy, Disguise : Thai drama (2) : Literally forming as Actor, Un veiled 3 golden hand composers.** 15 March 2017, from ;<http://www.manager.co.th/Entertainment/ViewNews.aspx?NewsID=9520000062329>
- [7] Somkiet Tungmano. (2006). "Visual Culture about the Body and Area," Look for :Visual Culture. Mahasarakham : Mahasarakham University Press.
- [8] Sophee Phanrai. (2008). **Most Beautiful and Single.** Bangkok : Total Message (1977) Limited.
- [9] Somrak Chaisingkananon. (1995). "Take care the people in the mall," **Consumption Culture : Concepts and Analysis.** Bangkok : Research and Production Center, Krirk University.
- [10] Sarinthon Ratchareonkhajorn. (2003). "Coffee shop: meaning in popular consumer culture,". **Anthropology and the study of the past yearning phenomenon in contemporary Thai society.** Bangkok : Sirindhorn Anthropology Center, Public Organization.
- [11] Saryphin Suthuddthamongkon and others. (1998). **"Explore the theory "Revealing the body - camouflage, Try to look at the body in religion, philosophy, politics, history, art and anthropology.** Bangkok : Torchlight Publishing House.
- [12] Piyaudee and Chaiyan Chaiyaporn. (1998). "Sex : Activities was liked to do but don't like to talk! Sex and sexual arousal, Body and God Playing with the body," **Revealing the body - camouflage, Try to look at the body in religion, philosophy, politics, history, art and anthropology.** Bangkok : Torchlight Publishing House.

- [13] Modleski Tania. (1990). **Loving with a Vengeance**
: **Mass-Produced Fantasies for Woman**. New York
: Routledge.
- [14] Somsuk Hinwimarn. (2002).“TV Drama:the Topic
on “Slap and Kiss more” and “Husband and wife
More” in the sewage media” **Entertainment media**
: **Power of Absurdity**. Bangkok : All About Print.

